

Paradissskrinet

For mange år siden, natten før juleaften, fandt en gammel præst et brev. Han var en slidt og gråhåret mand, der i en menneskealder havde boet i samme landsby. År efter år havde han prædikeret fra samme prædikestol, velsignet byens mænd og kvinder, døbt deres nyfødte, konfirmeret deres børn og begravet de døde. Hundreder af mennesker havde han trøstet med varme, store ord, og på kirkegården kendte han hver eneste grav.

Men nu var det, som om de rigtige ord ikke længere kom til ham, og hvad værre var: Folk kom heller ikke længere i kirke. En tung ligegyldighed var trukket ind over byen, og når folk mødte præsten, talte de om årstiden, nyhederne og verdens gang, men aldrig om Gud.

Og nu var det jul. Ud på natten den treogtyvende december, da præsten havde skrevet en kedelig juleprædiken, fik han pludselig øje på noget, der stak ud fra en gammel salmebog i bogreolen. Bogen var en gave fra en af hans forgængere, og præsten havde aldrig åbnet den, men nu trak han den ned fra hylden og fandt et gulnet brev. Da han foldede det ud, så han, at det var skrevet med en smuk, slynget håndskrift. Brevet var signeret "Birgitta" og der stod:

Jeg skriver dette brev for at bevidne, at det paradissskrin, der engang blev bragt ind i vores by af tre fremmede mænd, og som længe var forsvundet, virkelig findes. Selv søgte jeg – som så mange andre – forgæves efter det i mange år. Kun håbet om, at også jeg – en barnløs og forkastet kvinde – en dag ville finde skrinet og skue ind i paradiset, fik mig til at udholde alle smerter og al nød. Og nu i min høje alder - det kan Gud bevidne - har jeg omsider fundet skatten og set lyset og kan dø med fred. Med tak, Birgitta.

Præsten kunne ikke tro sit eget held. Han vidste fra første øjekast, at brevet handlede om landsbyens lykkeskrin. I sine unge præsteår havde han hørt det omtalt fra nogle af egnens ældste. Ifølge et gammelt sagn havde der engang i landsbyen været et magisk skrin, som åbenbarede lyset fra paradiset selv. I skrinets skær ville den dybeste sorg et øjeblik blive forvandlet til den største glæde, og det mørkeste mørke ville blive badet i klarhedens lys. Men kun nogle få indviede havde set skrinet, og ifølge sagnet måtte de indviede aldrig røbe, hvordan man fandt det; ja, de måtte ikke engang fortælle andre, at de var indviede. Skrinet var et mysterium, og ingen vidste, hvor det stod, hvordan det så ud, eller hvem der sidst havde set det. Men efter et efterår, hvor høsten var slået fejl, begyndte folk i landsbyen at frygte, at skrinet var forsvundet, og der gik det rygte, at en djævel havde stjålet det og gravet det ned. Som årene gik, opgav folk at lede efter skrinet, og efterhånden troede kun de færreste, at det nogensinde ville dukke op igen. Til sidst var fortællingen om skrinet gledet ud i glemslen.

Nu krammede den gamle præst Birgittas brev og smilede ud i natten. Her havde han kæmpet så længe med sin elendige prædiken, og så ville skæbnen, at han netop på denne mismodige

lillejuleaften skulle finde brevet. Ham, som måske var den sidste i byen, der huskede den gamle legende. Og nu vidste han, at han næste eftermiddag ville holde en juleprædiken, der nok skulle få de sløve borgere op fra stolene; en prædiken, de i hvert fald ikke havde hørt før.

Næste dag til julegudstjenesten faldt sneen tæt udenfor vinduerne i den fyldte kirke. Præsten gik op på prædikestolen og kiggede gådefuldt ud over forsamlingen. For første gang i mange år glædede han sig til at tale. Og i stedet for at tale om hyrderne og barnet i Betlehem, trak præsten elegant brevet frem, foldede det omhyggeligt ud foran menigheden og sagde:

- Der fandtes engang en skat her i byen.

Så fortalte han med myndig stemme historien om skrinet, som han huskede den: Han fortalte om de fremmede, der engang havde givet det til byen i bytte for en kiste med rav, og om mennesker, der slægt efter slægt havde fundet det og holdt dets hemmelighed, indtil det en dag var som sunket i jorden. Efter en lang kunstpause læste han Birgittas brev op, og han gjorde det så andægtigt, som læste han op fra Bibelen selv.

For første gang i mange år blev der uro på kirkebænkene.

- Så lad os fra denne julenat, sagde præsten, - igen begynde at lede efter det hellige skrin. For det findes. Og lad os love hinanden, at vi finder det igen.

Der var åndeløst i kirken.

- Lad os søge, lede, grave, sagde præsten, - og lad os sammen gå ind i det nye år med dette fælles håb: At det, som nogen tog fra os, igen skal blive vores!

Præsten næsten råbte. Der var noget helt nyt i hans tonefald, og en blankhed i hans øjne, der fik folk til at se på ham, som om han lige havde røbet vejen til paradiset. Og da julegæsterne lidt efter trådte ud i sneen på kirkegården, var der ingen, der ikke i deres stille sind på en eller anden mærkelig måde troede på, at skrinet rent faktisk ville dukke op igen.

Efter den juleaften var byen i stille oprør. Præstens ord havde, for første gang i mange år, formået at vække en sult efter noget usynligt og vidunderligt i den slukkede befolkning. Et sted inde bag en af byens facader lå skrinet gemt. Huse og gårde kunne være hemmelige åbninger til det skjulte. En mand kunne finde en ganske almindelig ting i sin lade, en krog eller en planke, stå lidt med den i hånden og tænke, at den måske engang havde været tæt på skrinet. En kvinde kunne tage et arvesmykke på og stå længe foran et spejl og forestille sig, at smykket engang havde ligget om halsen på én, der havde set skrinet. Børn kunne grave potteskår, glas og gammelt værktøj op af jorden og tro, at de var tæt på det sted, hvor skrinet var gravet ned. Intet var nu bare, som det så ud. Alt pegede videre. Byen var fuld af skjulte indgange og overgange til en hemmelig verden, der åndede dunkelt inde bag alt det, man kunne se.

Der blev rodet og gravet overalt. Afdødes dagbøger blev fundet frem og læst, lofter blev endevendt, kommoder og skabe og kister blev undersøgt. De ældste borgere viste de unge hen til marker og pladser, hvor nedrevne huse og lader engang havde ligget, og hvor man med særlig fordel kunne grave i jorden. Og den mest ihærdige i jagten var den gamle præst, der nu ofte fra sin prædikestol om søndagen kunne skue ud over en næsten fyldt kirke, hvor folk lyttede så intenst,

at han i sine aftenbønner måtte takke Gud for dette mirakel.

Dette var virkelig, tænkte præsten, en ny vækkelse! Hvis han et øjeblik havde haft bare en snert af frygt for, at byens opstandelse byggede på en løgn, så forsvandt frygten, så snart han mødte de håbefulde blikke på kirkebænkene. Det sang og summede i byen. Det groede i blikkene. Og præsten blev i sit hjerte mere og mere sikker på, at sagnet var så sandt, som han havde fortalt det.

Og en skønne aften ud på året blev skrinet i al hemmelighed fundet. En gammel bonde opdagede i skumringstimen i sin lade en løs gulvbjælke. Da han trak bjælken op, lå der en tøjbylt nede i jorden. Den var bundet omhyggeligt sammen med to røde snore. Bonden tog den med ind i sin stue og vikled den op med rystende hænder. Indeni lå et smukt, ovalt skrin med fødder formet som vinger.

Bonden satte sig ved sit spisebord og åbnede ganske langsomt låget. Han var enkemand og havde boet alene på gården, siden hans kone døde. Nu håbede han dybt og inderligt, at han i skrinet ville få et glimt af hende i paradiset.

Men da han slog låget op, var skrinet tomt og lignede et helt almindeligt skrin. Uanset hvor meget han vendte og drejede det, kom der ikke noget lys fra det; end ikke antydningen af et magisk skær; der skete ingenting.

Nu trak bonden i tøjlet og gik i aftenmørket over og bankede på hos præsten. Så snart han var budt ind i præstegårdsstuen, viste han præsten sit fund. Præsten troede ikke sine egne øjne, da han så guldskrinet stå der på stuebordet. Det svimlede for ham, og så skyndte han sig at dække skrinet med en dug, så ingen kunne se det.

- Hvor har du fundet det? gispede han.

- Under gulvet i laden. Jeg er sikker på, at det er vores magiske skrin. Men når jeg åbner det, sker der ingenting.

- Måske skal du bede en bøn først, sagde præsten med ildrøde kinder.

- Det vil jeg prøve, sagde bonden.

Præsten bad i sit stille sind om, at en bøn ville hjælpe, men angsten skød som en slange op i ryggen. Hvad nu, hvis det ikke virkede? Ville folk tro, at han havde løjet? Hvad nu, hvis han *havde* løjet?

Han greb fat i bondens hånd.

- Vent med at åbne, sagde han.

Men bonden rystede bare på hovedet, og i næste øjeblik lukkede han øjnene og bad en bøn. Så trak han klædet af skrinet og åbnede forsigtigt låget. Der kom end ikke den mindste lille paradisstråle.

Bonden skar tænder af skuffelse. Præsten rakte ude efter skrinet og bad enkemanden om lov til selv at prøve. Men bonden holdt skrinet ind til brystet og gik vredt hen mod døren. Hvis han ikke inden næste morgen havde fået et glimt af sin kone i paradiset, ville hele byen få at vide, at præsten var en gammel løgner.

Den aften sad præsten i månelysset i sin stue uden at røre sig. Ingen ulykke kunne være værre end fundet af skrinet. Når byens borgere opdagede, at de var blevet snydt, ville præsten blive hånet og

udskammet. Men endnu værre var det, at de ikke længere ville have noget at lede efter. Præsten frygtede, at byen snart ville synke ned i et endnu dybere mismod end det, hans juleprædiken havde vækket dem fra.

For første gang i mange år brød tårerne frem i præstens øjne, og han krøllede sig sammen i stolen, for det forekom ham, at han ene mand havde tændt og slukket en hel bys håb.

Først da han ikke længere kunne græde, kom han til at tænke på, at han burde gå over til enkemanden og sige undskyld. Ja, måske kunne han endda overtale den gamle til at holde sit fund hemmeligt for byens bedste. Den gamle bonde havde om nogen levet af håb siden konens død, og han af alle mennesker ville måske forstå, at det var bedre for indbyggerne at leve på en løgn end at miste troen.

Ude af sig selv gik præsten over til bonden og så ham på lang afstand gennem det oplyste vindue. Den gamle mand sad i sin stue og stirrede på skrinet, der stod uåbnet på bordet. Da præsten åbnede døren og trådte ind, så han smerten brænde i bondens ansigt.

- Har du stadig ikke set noget? spurgte han.

Bonden rystede på hovedet.

- Hvad vil du her, sagde han iskoldt.

- Sige undskyld, sagde præsten.

Bonden hvædede:

- Hvis paradiset findes, så har det ikke mere med det skrin at gøre, end du kan mærke dit hjerte! Vreden lynede fra hans øjne.

- Måske har du ret, sagde præsten. – Og jeg ved, at det hele er min skyld. Men jeg vil alligevel *trygle* dig om ikke at fortælle det til nogen. Lad i det mindste de andre blive i troen!

I det samme bankede det på døren. Ingen af de to mænd nåede at røre sig, før nabokonen trådte ind. Hun var kommet for at give bonden en sæk æbler. Da hun fik øje på præsten, standsede hun.

- Man har nok fået fint besøg, sagde hun.

Hun nikkede til præsten, og hun så undrende fra den ene til den anden.

- Hvem er død? sagde hun.

- Ingen, sagde præsten.

Så opdagede konen skrinet. Hun lagde forbløffet hånden for munden.

- Er det... ? gispede hun, - er det virkelig...?

Bonden så ulykkeligt på hende. Så sagde han:

- Nej, det er ikke paradisskrinet. Der findes ikke noget paradisskrin. Kun løgn og bedrag.

Nabokonen tog forsigtigt skrinet op i hænderne.

- Ja, tag du det bare, sagde den gamle, - for jeg har ikke noget at bruge det til.

Men da konen i næste øjeblik åbnede skrinet, blev hun pludselig fjern og lys i blikket.

Hun åbnede munden i dyb overraskelse, og øjnene strålede. Hele hendes gamle krop sitrede. Så sank hun sammen og kiggede op mod himlen, undrende som et lille barn.

- Jeg kan se det, hviskede hun, - paradiset.

I det samme forstod præsten og bonden, at kun den, der fik skrinet givet, kunne se paradiset.

Men den aften besluttede de aldrig at sige det til nogen. Og menneskene i landsbyen blev ved med at søge efter skrinet i mange år, og kirkebænkene blev ved med at være fulde. Kun Gud vidste, hvem der i det skjulte fik det gamle paradisskrin foræret, og hvor længe det stille blev givet videre.